

NOORD-NEDERLAND:

VAN **AANDACHTREGIO** NAAR

VOORTREKKER IN

ENERGIETRANSITIE

STORYLINE

**INZET VAN HET JUST
TRANSITION MECHANISM
IN NOORD-NEDERLAND**

NOORD-NEDERLAND IS ER KLAAR VOOR!

Om Noord-Nederland te transformeren naar een duurzaam ecosysteem waarin de economische afhankelijkheid van fossiele grondstoffen is weggenomen, zijn forse investeringen nodig op het gebied van duurzame ketens, scholing en innovatie. De inzet van het JTF maakt hierin het verschil naar een groene toekomst voor Noord-Nederland en biedt een nieuw perspectief voor duizenden inwoners van wie de banen op dit moment onder druk staan. Tegelijkertijd hebben deze investeringen impact in Nederland en Europa, waar ze bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen en een economie die niet langer afhankelijk is van fossiele grondstoffen.

Noord-Nederland, Nederland en Europa zijn er klaar voor.

NOORD-NEDERLAND IS STERK VERBONDEN AAN DE ENERGIEMARKT:

De ontdekking van het Gronings gas aan het begin van de jaren '60 maakte van Noord-Nederland dé energieproducent van Nederland en leidde tot groei van de (energie-intensieve) industrie in Noord-Nederland. Anders dan andere regio's is de relatief ijle economie van Noord-Nederland sterk afhankelijk geworden van de toegevoegde waarde die nuts- en industriebedrijven creëren op basis van fossiele grondstoffen. Daarmee verzorgen deze sectoren lokaal tot zo'n 20% van de werkgelegenheid. Tegelijkertijd behoort Groningen tot de regio's met de hoogste uitstoot van broeikasgassen per vierkante meter en ondervindt de regio al sinds de jaren '80 last van aardbevingen die veroorzaakt worden door de gaswinning.

De mondiale opgave om de uitstoot van CO2 terug te dringen en het besluit dat de gaskraan in Groningen naar verwachting in 2022 dicht gaat, versnellen de energietransitie in Noord-Nederland. De regio maakt tijdens deze transitie een scherpe bocht; van een regio die economisch sterk afhankelijk is van industrie en nutsbedrijven naar een economie zonder schadelijke uitstoot van broeikasgassen in 2050. Deze transitie biedt kansen, maar heeft ook verstrekende gevolgen voor de noordelijke economie en werkgelegenheid.

Groningen is als geen andere provincie afhankelijk van de toegevoegde waarde van bedrijven in de energie en industrie en wordt daarom sociaaleconomisch hard getroffen door de energietransitie. Omdat de Noord-Nederlandse economie en arbeidsmarkt een sterke samenhang kent, zijn de negatieve effecten op o.a. werkgelegenheid en leefbaarheid ook voelbaar in Drenthe en Fryslân. Provincies die bovendien zelf ook te maken hebben met de gevolgen van de transitie. Denk aan de ontslagen bij NAM1 en het feit dat Fryslân na sluiting van het gasveld in Groningen de grootste producent wordt van aardgas op land. De samenwerkende provincies Groningen, Fryslân en Drenthe zetten zich er daarom voor in om met JTF-middelen een positieve bijdrage te leveren aan de economie van heel Noord-Nederland.

DE IMPACT VAN KLIMAATBELEID EN HET SLUITEN VAN DE GASKRAAN:

- De industrie moet op zoek naar andere energiebronnen en grondstoffen of verdwijnt;
- Industriële faciliteiten en de gasinfrastructuur raken overbodig;
- Voor zo'n 20.000 medewerkers die actief zijn in de energiesector of industrie gaat de huidige baan verdwijnen of sterk veranderen;
- Verlies van werkgelegenheid leidt tot het vertrek van (hoogopgeleide) medewerkers en werkt door in de regionale economie, het onderwijs en de cultuursector.

NOORD-NEDERLAND HEEFT 'T IN HUIS!

Zonder ingrijpen trekt de transitie een zware wissel op de Noord-Nederlandse industrie. Gelukkig loopt Noord-Nederland nu al voorop in de transitie naar hernieuwbare grondstoffen en -energie. De regio heeft juist door haar geschiedenis in fossiele grondstoffen een rijke voedingsbodem voor innovaties in de vorm van geclusterde bedrijvigheid in Delfzijl, Emmen en Drachten, kenniscentra rondom universiteiten en hogescholen in Groningen en Leeuwarden, een goed ontwikkelde infrastructuur van en naar de industriegebieden en havens en sterke publiek-private samenwerkingsverbanden rondom de thema's energie, water, circulariteit, chemie en digitalisering. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot de Europese erkenning van de regio als Hydrogen Valley en een ongekende ambitie van private en publieke partijen om samen te investeren in waterstof. Noord-Nederland heeft dus alles in huis om de transitie te versnellen en de sociaaleconomische vruchten ervan te plukken!

NOORD-NEDERLAND HEEFT LETTERLIJK DE JUISTE 'BODEM':

- Noord-Nederland heeft unieke mogelijkheden voor bedrijven om zich te vestigen of activiteiten uit te breiden. Bijvoorbeeld op de campussen nabij de kennisinstellingen (Campus Groningen, de Watercampus) en op industrieterreinen nabij afnemers en logistieke faciliteiten (Eemshaven, Emmtec);
- Noord-Nederlandse overheden stimuleren nieuwe bedrijvigheid op het gebied van waterstof en groene chemie met geïntegreerde en deels regionaal gefinancierde innovatie- en investeringsagenda's;
- Noord-Nederland heeft een sterke en innovatieve agro-industriële sector die een rol kan spelen in de transitie als leverancier van hoogwaardige grondstoffen zoals suikers en eiwitten én al werkt aan nieuwe teelten met een grote CO₂ opname, zoals algen;
- Noord-Nederland is een grote producent van duurzame energie uit wind en zon, een knooppunt van energie-infrastructuur uit binnen en buitenland én loopt voorop in de ontwikkeling van waterstofproductie, transport en toepassingen;
- Noord-Nederland kan de bestaande energie-infrastructuur na aanpassingen inzetten voor het transporteren van de opslag van nieuwe energiedragers zoals waterstof;
- Noord-Nederlandse beroepsbevolking heeft kennis en vaardigheden op het gebied van industrie en energie en kan die met de juiste bijscholing ook inzetten voor de transitie elders in Nederland en Europa.
- Noord-Nederlandse bedrijven en instellingen zijn geclusterd en goed georganiseerd in netwerken, waardoor er sprake is van keten- en leereffecten buiten individuele organisaties. Zo heeft vergroening van grondstoffen in het chemiecluster Delfzijl effect op downstream toepassingen van die grondstoffen bij bedrijven in Emmen en elders.

HOE GAAN WE DAT DOEN?

Om de omslag naar een duurzaam Noord-Nederlands ecosysteem te maken, de potentie van de regio te benutten en een nieuw perspectief te bieden voor de (toekomstige) beroepsbevolking, moeten we duurzame alternatieven vinden voor de processen en grondstoffen van de industrie, de medewerkers voorbereiden op de transitie en de fysieke infrastructuur geschikt maken voor groene grondstoffen en waterstof. Dit betekent dat we investeren in 3 thema's die elkaar onderling versterken:

Duurzame ketens

Het verduurzamen en opschalen van industriële processen, markten en ketens om de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen én de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. We bouwen met een integraal investeringsplan voor waterstofproductie, waterstofinfrastructuur en waterstoffoepassingen verder aan de Hydrogen Valley. We bouwen als Chemport-regio fabrieken en andere infrastructuur om reststromen en groene grondstoffen (zoals suikers) via chemische en biologische processen te verwerken tot plastics. We investeren in de elektrificatie van de industrie om aardgas te vervangen, we ontwikkelen nieuwe warmtebronnen en -netten voor de industrie (die ook gebruikt kunnen worden voor de gebouwde omgeving), werken aan het hergebruik van CO2 en zorgen ervoor dat buizen en leidingen en (water-) wegen geschikt zijn om duurzame geproduceerde producten en grondstoffen naar andere regio's te brengen of van daaruit te importeren.

Scholing

Het opleiden en begeleiden van de beroepsbevolking om de te grote afhankelijkheid tussen werkgelegenheid en de fossiele industrie te verminderen. Met gerichte programma's voor medewerkers, studenten en scholieren werken we op Noord-Nederlandse schaal binnen bedrijven, scholen en universiteiten aan een dynamische beroepsbevolking die invulling gaat geven aan de kansen van de transitie.

Innovatie

We werken met bedrijven en kennisinstellingen aan innovaties op het gebied van processen, energietechniek, digitalisering en logistiek. Hiermee halen we de technologie, kennis, het talent en de bedrijvigheid in huis om de energietransitie vorm te geven en uit te dragen buiten de regio via academische publicaties, commerciële diensten en tastbare producten. De universiteit van het Noorden helpt hierbij, net als programma's als Drenthe 4.0 en het campus community fund. Hiermee ontwikkelen we de specialisaties van Hydrogen Valley en de Chemport-regio steeds verder.

